

ירושלים, י"ט אדר תש"פ

15 מרץ 2020

20LM3220

לכבוד מנכ"לי הבנקים וחברות כרטיסי האשראי

הנידון: צעדים פיקוחיים כתגובה למשבר נגיף הקורונה - הוראת שעה

נכבדי,

לנוכח התפתחות אירוע נגיף הקורונה והשלכותיו על הכלכלה בעולם ובישראל, ובתוך כך על כל משק בית פרטי ועסק, אפתח בכך שאדגיש שהמערכת הבנקאית בישראל איתנה ובזכות כך היא ערוכה לתמוך ולסייע ללקוחותיה בעת הזו. הבנקים עומדים מול האירוע עם עודפי הון, יחסי נזילות גבוהים ותיק אשראי מבוזר בין לוויים רבים ובאיכות גבוהה. בתקופות כמו זו מתבררת התועלת הרבה בהקפדה יתירה על היציבות בימי שגרה.

בהמשך לפגישה שהנגיד ואנוכי קיימנו עם מנכ"לי הבנקים בתחילת שבוע שעבר, בה דנו על המצב והאופן שבו המערכת הבנקאית יכולה לתמוך בעסקים ובמשקי בית ולתת מענה לצורכי המשק כולו ולאתגרים המיידים, **נבקש לציין לחיוב את ההירתמות המלאה של המערכת הבנקאית**, שהתבטאה ביוזמות רבות שפרסמו בנקים שונים ללקוחותיהם במהלך השבוע האחרון:

1. **הקלות בתשלום החזרי משכנתאות**, תוך דחיה של התשלום השוטף לתקופה של מספר חודשים;
2. **הלוואות לעסקים קטנים ובינוניים טובים**, שנקלעו לבעיית נזילות עקב המצב- במסגרת הקרן לעסקים קטנים שמפעילה המדינה, ובתוכניות עצמאיות ייעודיות שבנקים יצרו לטובת עסקים;
3. **הצעות לפיקדונות מותאמים** לתנודתיות בשווקים;
4. **הצעות לשירותים דיגיטליים מורחבים מרחוק**, כדי להקל על לקוחות שאינם מעוניינים או יכולים להגיע לסניפים בעת הזו, ובפרט הקמת מוקד טלפוני ייעודי לאזרחי מבוגרים;
5. **מתן שירותי שליחים ללקוחות הנמצאים בבידוד**.

על רקע הצורך לסייע למשקי הבית ולעסקים לצלוח את התקופה המאתגרת, תוך הסתמכות על מצבה האיתן של המערכת הבנקאית, להלן התאמות רגולטוריות שבכוונתנו לקבוע:

א. הגדלת מסגרות אשראי ללקוחות (משקי בית ועסקים):

בהתאם לחוק אשראי הוגן (סעיף 4א15) בנק רשאי להגדיל ללקוח מסגרת אשראי באופן חד צדדי, באותם תנאים, ובלבד שימסור ללקוח לאחר מועד ההגדלה מסמך המתעד את הגדלת המסגרת, גובה המסגרת החדשה ואת שיעור הריבית שיחול עליה. מכיוון שבימים אלה יהיו

יותר לקוחות שיקלעו לקשיים תזרימיים, וכתוצאה מכך אף עלולים לחזור להם שיקים מחוסר כיסוי, יפעלו התאגידים הבנקאיים בתקופת ההקלה בהתאם לחוק ולא תחול ההחמרה לחוק הקבועה כיום בנושא זה בהוראות הפיקוח (ההקלה לעניין סעיף 8 להוראת ניהול בנקאי תקין 325).

ב. הלוואות לכל מטרה במשכון דירה (הוראת ניהול בנקאי תקין 329):

במטרה לסייע לציבור ולתת מענה לצורכי האשראי של משקי הבית, תאגיד בנקאי יהיה רשאי להעניק הלוואה לכל מטרה במשכון דירה (הלוואה לדיור שלא לצורך רכישת זכות במקרקעין), בשיעור מימון עד 70% (טרם ההקלה המגבלה היא שיעור מימון של 50%).

מתן ההלוואה בהתאם להקלה יהיה כפוף להצהרת הלווה כי החריגה משיעור מימון של 50% אינה למטרת רכישת דירה נוספת (דירה להשקעה).

ג. הקלות לציבור במטרה לאפשר ביצוע פעולות בנקאיות מבלי להגיע לסניפים (הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא "בנקאות בתקשורת", 367):

ג.1. כדי לאפשר ללקוחות לבצע פעולות בנקאיות מרחוק, ובכך לצמצם מאוד הגעה לסניפים, הפיקוח על הבנקים מבקש לחדד כי הוראותינו מאפשרות כבר כיום הצטרפות לקוחות מרחוק ל"בנקאות בתקשורת", לצורך קבלת מידע ולצורך ביצוע פעולות באמצעות מגוון ערוצים כגון: טלפון; אתר האינטרנט; האפליקציה הבנקאית וללא צורך בהגעה לסניף. **אנו קוראים לבנקים למצוא דרכים נוספות לחסוך מלקוחות הגעה לסניפים לצרכים בנקאיים שונים.** בהקשר זה, בנקים וחברות כרטיסי האשראי רשאים ומוזמנים לשלוח ללקוחותיהם הודעות בערוצים דיגיטליים המציעות ללקוחות להצטרף לשירותי הבנקאות הדיגיטליים וכן מנחות אותם כיצד לבצע זאת.

ג.2. במטרה להקל על הלקוחות הפיקוח יאפשר לבנקים לקבל מהלקוחות הוראות לביטול חיוב מסוים בהרשאה לחיוב חשבון וכן הרשאות לחיוב חשבון באמצעות הטלפון ולא רק באמצעות הודעה בכתב (תיקון סעיפים 7(א) ו-8(א) להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 439).

ד. מזומנים במכשירים אוטומטיים:

בכדי להמשיך ולשמור על אספקה סדירה של שירותי מזומן ללקוחות, בנק ישראל מאפשר באופן זמני לשנות את תמהיל השטרות במכשירי המשיכה האוטומטיים (כלומר לעבור משטרות של 20 ו-50 ₪, לשטרות של 100 ו-200 ₪) כך שכל מכשיר יכיל בתוכו סכום כספי מקסימלי.

ה. הקלות (עתידיות) על לקוחות שחזרו להם שיקים:

אם יוכרז אירוע חירום אזרחי (לפי סעיף 90 לפקודת המשטרה) הפיקוח על הבנקים יעשה שימוש בסמכותו להנחות את הבנקים לא להגביל חשבון או בעל חשבון בגין שיקים שסורבו (תקופת ההשעיה מוגבלת בחוק ל-90 יום).

ו. מגבלת ענף בינוי ונדל"ן (הוראת ניהול בנקאי תקין 315 בנושא מגבלה ענפית):

במטרה לתמוך בהמשך פעילות ענף הנדל"ן וסייע לקבלנים לעמוד בצרכי המימון המתגברים, לנוכח הצפי של מחסור בעובדים ועיכובים בבניה, בנקים יוכלו להגדיל את האשראי לענף הבינוי והנדל"ן, כך שסך האשראי (בניכוי חבויות לתשתיות לאומיות) יעלה משיעור של 20% ל- 22% מסך כל חבויות הציבור (כאשר סך המגבלה, כולל תשתיות, תעמוד על 24%). צעד זה יאפשר את המשך מימון ענף הבינוי והנדל"ן ויתמוך בצמיחה במשק.

ז. ישיבות דירקטוריון תוך השתתפות מרחוק ושימוש בתקשורת (הוראת ניהול בנקאי תקין דירקטוריון):

במטרה לאפשר המשך תפקוד ראוי של הדירקטוריון, ובמקביל לצמצם את ההכרח בפגישות פרונטאליות, ניתן יהיה לקיים ישיבות בתקשורת בכל הנושאים, על אף האמור בסעיף 49 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 301.

ח. תחילה

ההקלות יכנסו לתוקף לאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת לענייני בנקאות, עם פרסומן באתר בנק ישראל, ויהיו בתוקף עד ליום 30 לספטמבר 2020. במידת הצורך בנק ישראל יאריך את תוקף ההקלות בהתאם להתפתחויות.

בהתייחס להקלות לעניין מגבלת ענף בינוי ונדל"ן, עם תום ההקלה יתאפשר לבנקים זמן היערכות של שנה וחצי להתאים את יתרת האשראי למגבלות כפי שהיו טרום שינויים אלה.

ניהול סיכונים

למותר לציין, שאנו רואים חשיבות בהמשך ניטור הסיכונים המתפתחים (בתחום האשראי, סיכוני הסייבר- אגב התרחבות השימוש בעבודה מרחוק, סיכוני השוק – לנוכח התנודתיות בשווקים וכו'), בדווח לפיקוח על הבנקים ובהיערכות המערכת הבנקאית לתרחישים ברמות חומרה שונות.

נדגיש, שההקלות במכתב זה נועדו לאפשר לכם את הגמישות העסקית הנדרשת בעת הזו, אך חשוב ביותר שהחלטות לגבי מתן אשראי וסיוע לעסקים ומשקי בית יהיו בהתאם להערכת הסיכונים ותאבון הסיכון של הבנק בכל מקרה לגופו.

זו תקופה מאתגרת ברמה הלאומית ובזכות חוסנה ואיתנותה של המערכת הבנקאית היא תוכל לסייע למשק ולציבור לעבור אותה בפגיעה קטנה ככל האפשר.

בברכה,

ד"ר חדוה בר

המפקחת על הבנקים

העתק: נגיד בנק ישראל, פרופ' אמיר ירון